

MADANIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH O‘ZBEKISTON XALQARO IMIDJINI YUKSALTIRISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA

Xashimov Sh.J.

Samarqand Iqtisodiyot va
servis instituti, f.f.b.f.d. (PhD) dotsent
90 227764 E-mail – *sheraxon64@mail.ru*

Annotatsiya. Maqolada O‘zbekistonda madaniy turizmining rivojlanishi va uning mamlakat xalqaro imidji yuksalishiga ko‘rsatgan ta’siri masalalari tahlil qilingan. Tarixiy-madaniy turizmning madaniy turizm tarkibida tutgan o‘rni va ahamiyati masalalari ko‘rib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Madaniy turizm, xalqaro imidj, tarixiy madaniy turizm, madaniyat, tarix, turmush tarzi va madaniy turizm.

DEVELOPMENT OF CULTURAL TOURISM AS AN IMPORTANT FACTOR OF IMPROVING THE INTERNATIONAL IMAGE OF UZBEKISTAN

Abstract. The article analyzes the development of cultural tourism in Uzbekistan and its impact on the rise of the country's international image. Issues of the role and importance of historical-cultural tourism in the structure of cultural tourism are considered.

Key words: Cultural tourism, international image, historical cultural tourism, culture, history, lifestyle and cultural tourism.

Bugungi kunda O‘zbekistonda madaniy turizmni rivojlantirish masalasiga katta e’tibor qaratilmoqda. O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning madaniy turizmga bo‘lgan alohida e’tibori tufayli O‘zbekistonning boy turistik imkoniyatlaridan samarali foydalanish, sayyohlik salohiyatini kuchaytirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. O‘zbekistonda madaniy turizmni rivojlantirishning huquqiy asosi 2019 yil 18 iyulda qabul qilingan O‘zbekiston Respublikasining O‘RQ-549-son “Turizm to‘g‘risida”gi Qonuni va qonunosti me‘yoriy-huquqiy hujjatlardan iborat bo‘lib, 2016 yil 2 dekabrda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning PF-4861-sonli “O‘zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta’minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”, 2017 yil 16 avgustda PF-3217 sonli “2018-2019 yillarda turizm sohasini rivojlantirish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi farmonlari, 2018 yil 6 fevralda PQ-3509-sonli “Kirish turizmini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”, 2018 yil 7 fevralda PQ-3514 sonli “Ichki turizmni jadal rivojlantirishni ta’minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarorlari qabul qilindi.

Yurtimizda 8 ming 200 dan ziyod madaniy meros ob’ekti mavjud bo‘lib, turizm marshrutlariga ularning atigi 500 tasi kiritilgan, - deydi Prezident Shavkat Mirziyoyev, - Hukumat uch oy muddatda ziyorat va an’anaviy turizmni rivojlantirish mumkin bo‘lgan marshrutlardagi ob’ektlar sonini 800 taga etkazish bo‘yicha chora-tadbirlarni

belgilasin[1].

Madaniy turizm tarixiy, madaniy yoki geografik diqqatga sazovor joylarga tashriflarni o'z ichiga olishi bilan boshqa turizm yo'nalishlaridan ajralib turadi. Madaniy turizm turizmning eng ommaviy turi hisoblanadi. Bunday sayohatlarning asosiy maqsadi turistik diqqatga sazovor joylar tarix, arxitektura, san'at yodgorliklari, tabiiy va etnik xususiyatlar, xalqning tarixiy va zamonaviy hayoti va etnografik madaniyati, xalq hunarmandchiligi bilan tanishishdan iboratdir[2].

Madaniy turizm tufayli inson boshqa xalqlarning madaniyati, turmush tarzi bilan tanishadi, uning bilimi, dunyoqarashi kengayadi. Madaniy turizm natijasida turist sayohat qilnadigan joyning madaniyati, ma'naviy muhiti, aholisining an'analari, turmush tarzi, badiiy madaniyati, san'ati bilan tanishadi. Madaniy turizmga muzeylar, madaniy meros ob'ektlari, me'moriy obidalarga sayohatlar uyushtiriladi.

O'zbekiston juda katta turizm va rekreatsiya salohiyatiga ega, unda jami 8,2 ming madaniy meros ob'ektlari mavjud, - deydi Prezident Shavkat Mirziyoyev, - ulardan 209 tasi to'rtta muzey shaharlar – Xiva shahridagi Ichan qal'a, Buxoro shahrining tarixiy markazi, Shahrisabz shahrining tarixiy markazi hamda Samarqand shahri hududida joylashgan bo'lib, YuNESKO butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilgan[3].

2021 yil 6 aprelda O'zbekiston Madaniy meros agentligi tashkil etilib, moddiy madaniy meros ob'ektlarini aniqlash, hisobga olish, muhofaza qilish, targ'ib qilish davlat reestri, elektron katalogi, davlat kadastrini yuritish, sohada davlat nazoratini amalga oshirish ushbu agentlik tomonidan amalga oshirilmoqda.

B.A.Erkayevaning fikricha, hozirgi vaqtda madaniy turizmning asosiy gumanitar funksiyalari sifatida quyidagilar qayd etiladi: - madaniy-ma'rifiy va ta'limiy; - madaniy muhofaza va saqlash; - aloqalar o'rnatish va tinchlikparvarlik[4].

Bugungi kunda madaniy turizm boshqa xalqlarning madaniyati, tarixi, turmush tarzi bilan tanishishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Madaniy turizmni butun yil davomida tashkil etsa bo'ladi. Madaniy turizm doirasida sayyohlar muzeylarga tashrif buyurishi, tarixiy obidalarni tomosha qilishlari mumkin. O'zbekistonda madaniyat turizmini rivojlantirish sohasida keng imkoniyatlar mavjud bo'lib, xalqning boy tarixi va madaniyatini aks ettiruvchi noyob madaniy merosni asrab avaylashni kuchaytirish, sohani raqamlashtirish, innovatsion rivojlantirish va moddiy-texnika bazasini mustahkamlash, jahonning ilg'or tajribalarini samarali qo'llash ushbu sohadagi muhim vazifalardir.

Madaniy turizmning rivojlanishida tarixiy-madaniy turizm muhim ahamiyat kasb etadi. Tarixiy-madaniy turizmni rivojlantirishda hududlarda mavjud bo'lgan tarixiy hamda arxeologik ob'ektlar muhim o'rin tutadi. Tarixiy hamda arxeologik ob'ektlarning tarixiyiligi, hudud tarixida tutgan o'rni hamda saqlanganlik darajasi unga qiziquvchi turistlar sonining yanada oshishiga olib keladi. Tarixiy-madaniy turizmga qiziquvchi sayyoh uchun bir manzilgohda bir necha ob'ektlarning mavjud bo'lishi uning safar vaqti davomiyligi uzayishiga olib keladi. Tarixiy-madaniy turizm ob'ektlari haykallar, san'at va hunarmandchilik namunalari, qadimiy shaharlar, qadimiy shaharlar xarobalari, harbiy madaniyat yodgorliklari (qal'alar, mustahkam devorlar, inshootlar), me'moriy ansambllar, saroy majmualari, ziyoratgohlar va ibodatxonalar, kichik me'moriy shakllar (binolar, minoralar, arklar, zallar, panteonlar,

maqbaralar) kabilardan iboratdir. O‘zbekiston tarixiy-madaniy turizmni rivojlantirish sohasida katta salohiyatga ega bo‘lib, tarixiy-madaniy meros yodgorliklarini aniqlash, asrab-avaylash, kelgusi avlodga etkazish masalasi bugungi kunda muhim ahamiyatga ega bo‘lmoqda.

Madaniy turizmni rivojlantirishga oid huquqiy asos, Prezident farmonlari va hukumat qarorlarining mavjudligi, mamlakatda tinchlik-barqarorlikning ta‘minlanganligi, YUNESKO Xalqaro tashkilotining mamlakatimizdagi tarixiy arxeologik yodgorliklar va madaniy san‘at asarlarini tiklash, saqlash va muhofaza qilish bo‘yicha aniq mexanizm va dasturlarining mavjudligi, O‘zbekistonda “Xavfsiz turizm” konsepsiyasi va standartlari joriy etilib, turistlar uchun xavfsiz turizmning ta‘minlanganligi, xalqaro reytingda mamlakatimiz xalqaro reyting va indeksleri o‘rnining yaxshilanib borayotganligi madaniy turizmni rivojlantirish sohasida muhim ahamiyat kasb etmoqda.

O‘zbekistonda madaniy turizmni rivojlantirishda texnologik omillarga ham katta e‘tibor qaratilmoqda. Texnologik omillar: - tarixiy me‘moriy obidalarning internet va boshqa ommaviy axborot vositalari orqali reklama qilinishi; - tarixiy madaniy-meroslarni o‘rganish bo‘yicha Veb-saytlarni yaratilishi va muntazam boyitib borilishi; - madaniy tarixiy ob‘ektlar va muzeylarda Wifi internet zonalarining tashkil etilishi; - arxeologik yodgorliklarni muhofaza etishda innovatsion texnologiyalarning qo‘llanilishi; - mintaqada mavjud muzeylar faoliyatini yo‘lga qo‘yishda raqamli texnologiyalardan foydalanish; - barcha tarixiy va madaniy resurslar zahiralarning yagona bazasini yaratish; - virtual sayyohlik turlarining tashkil etilishi va boshqalar[5]. Yangi madaniy mahsulotlar va tajribalarni ishlab chiqish, madaniy turizmni yangi bozorlarga olib chiqish va barqaror madaniy turizmni rivojlantirish orqali O‘zbekiston etakchi madaniy turizm yo‘nalishi sifatidagi mavqegini yanada mustahkamlashi mumkin.

Bugungi kunda O‘zbekistonda madaniy turizmni rivojlantirish mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim ahamiyatga egadir. Madaniy turizm ish o‘rinlari yaratish, daromad olish va infratuzilmaga investitsiyalarni ko‘paytirish orqali iqtisodiy foyda keltiradi. Shuningdek, u sayyohlar va mahalliy jamoalar o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarni osonlashtirish, o‘zaro tushunish va hurmatni rivojlantirish orqali madaniyatlararo almashinuvni rivojlantiradi. Madaniy turizm, shuningdek, mahalliy an‘analarni saqlashga hissa qo‘shishi va kelajak avlodlar uchun madaniy merosni saqlashga yordam berishi mumkin[6]. Madaniy turizm yanada xilma-xil, inkluziv va barqaror global jamiyatga hissa qo‘shish imkoniyatiga ega bo‘lib, madaniyatlararo almashinuvni rivojlantirish, mahalliy urf-odatlarini saqlash va iqtisodiy foyda olish orqali madaniy turizm turli madaniyat vakillari o‘rtasida o‘zaro tushunish va hurmatni rivojlantirishga yordam beradi.

Adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga murojaatnomasi // Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild, Toshkent, O‘zbekiston, 2020 yil.
2. Raxmatullayeva N.N. Madaniy turizm va uning hozirgi kundagi ahamiyati.

3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. Toshkent, O‘zbekiston, 2021 yil, 173 bet.

4. Erkayeva B.A. O‘zbekistonda tarixiy-madaniy turizmni rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy jihatlarini.

https://iqtisodiyot.tsue.uz/sites/default/files/maqolalar/49_Erkayeva.pdf

5. Erkayeva B.A. O‘zbekistonda tarixiy-madaniy turizmni rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy jihatlarini. https://iqtisodiyot.tsue.uz/sites/default/files/maqolalar/49_Erkayeva.pdf

6. To‘xtayev Q. Madaniy turizm va uning hozirgi kundagi ahamiyati. <file:///C:/Users/User/Downloads/87-89.pdf>

7. Яхшиликков, Жўрабой Яхшиликкович, and Ҳамида Абдумажидова. "Модернизация тушунчаси такомиллашувининг методологик масалалари хусусида." *Интернаука* 14-3 (2021): 91-94.